

Huis de Croone

(Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2025B383
Augustus 2025

EINDVERSLAG

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Huis de Croone

(Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2025B383
Augustus 2025

EINDVERSLAG

BOT BART, CAENEGEM RUNE

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Bot Bart, Caenegem Rune

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2026

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Samenvatting	7
2	Administratieve gegevens	8
3	Onderzoeksopdracht	10
3.1	Onderzoekskader	10
3.1.1.	Geplande werken	10
3.1.2.	Archeologisch vooronderzoek en verwachting	11
3.2	Opgravingsstrategie	12
3.2.1.	Chronologie, organisatie, strategie en omstandigheden van de opgraving	12
3.3	Strategie van de uitwerking	13
3.3.1.	Algemeen	13
3.3.2.	Sporenbestand	14
3.3.3.	Vondsten	14
3.2.3.	Staalname	15
4.	Historische situering.....	16
4.1.	Algemeen.....	16
4.2.	Huis de Croone.....	17
4.3.	Archeologische kennis.....	20
5.	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren.....	22
5.1.	14de – 15de eeuwse resten	22
5.1.1.	Sporen.....	22
5.1.2.	Mobiele resten.....	25
5.1.3.	Natuurwetenschappelijk onderzoek.....	26
5.2.	Postmiddeleeuwse resten uit de 16de eeuw tot de 19de eeuw	27
5.2.1.	Sporen.....	27
5.2.2.	Mobiele resten.....	33
6.	Interpretatie van de archeologische site (met geïntegreerde beantwoording van de onderzoeksvragen)	37
7.	Behoud <i>in situ</i>	38
8.	Conservatie en deponering	39
9.	Bibliografie	39
10.	Bijlagen	39

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied gesitueerd t.a.v. archeoregiokaart (© Geopunt)	9
Figuur 2: Projectgebied gesitueerd op de meest recente orthofoto met aanduiding van kadastergrenzen (GRB) (© Geopunt).....	9
Figuur 3: Geplande werken (© Opdrachtgever)	10
Figuur 4 Foto vooronderzoek.	11
Figuur 5: Terreinsituatie bij aankomst.	13
Figuur 6 Allesporenkaart met locaties van de vondsten.	14
Figuur 7 Opmeting van de kelder van Rijselsestraat 6. De tussenwanden in de voorkelder zijn van secundaire oorsprong. De letters K en S staan voor kaarsnissen en een spitsboognis in de achtergevel van de achterkelder (VAN DER HOEVEN 2017, 21)	18
Figuur 8 Deventer kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: Kortrijk,_map_by_Jacob_van_Deventer.JPG (3753x2614)).....	19
Figuur 9 uitsnede uit het kadastraal plan van Kortrijk van C. Cierkens, 1822 (collectie van de auteur). Het bouwvolume van het huis De Croone is rood ingekleurd.	19
Figuur 10: Allesporenkaart	23
Figuur 11 Overzichtsfoto van het oostelijke deel van het vlak met lagen S1 en S2 aan de rechterzijde.	23
Figuur 12 Fundering S13 in vlak.	24
Figuur 13 S17 in vlak (links) en sondering aan de noordzijde (rechts).	24
Figuur 14: Mestkuil (S4) uit het vooronderzoek.....	25
Figuur 15: Coupetekening mestkuil (S4).	25
Figuur 16 Aardewerk uit S2.	26
Figuur 17 Aanduiding van de 16 ^{de} eeuwse bouw.	28
Figuur 18 Zicht op de deels afgebroken waterput S8, tegen de zuidelijke gevel van de woning.	28
Figuur 19 Kelderruimte S11 gezien vanuit het westen.	29
Figuur 20 Kelder gezien vanuit het zuiden.	29
Figuur 21 Detail van de vloer van de kelder.....	30
Figuur 22 Detail van de dichtgemetselde trapingang in het oosten.	30
Figuur 23 Zicht op het zuidelijke deel van de kelder met puinvulling en onderverdeling.	31
Figuur 24 Beerput S3.....	31
Figuur 25 Beerput S5.....	32
Figuur 26 Beerput S15 in vlak.....	32
Figuur 27 Sondering aan de westelijke binnenzijde van de beerput S15.....	33
Figuur 28 Aardewerk uit spoor 14.....	34
Figuur 29 Bloempot uit S15.....	35
Figuur 30 Majolica uit S15	35
Figuur 31 Allesporeplan met aanduiding van de locaties van de vondsten.....	36
Figuur 32 Tabel met de aangetroffen sporen, hun aard en relatieve datering.....	37

Figuur 33 Uitsnede uit het kadastraal plan van Kortrijk van C. Cierkens, 1822 (collectie van de auteur). Projectie van het opgravingsplan met sporen.	38
--	----

TABELLENLIJST

Tabel 1. Administratieve gegevens. De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	8
--	---

1 Samenvatting

Ruben Willaert nv voerde een archeologische opgraving uit ter hoogte van 'Huis de Croone' gelegen in de Rijselsestraat 6 te Kortrijk. Aanleiding vormde de herinrichting het pand beschermde pand. Huis De Croone is sinds 2017 beschermd als monument (OE-id. 15 058) omwille van de archeologische, historische, architecturale, stedenbouwkundige en wetenschappelijke waarde. Het beschermd statuut was de directe aanleiding voor een archeologisch onderzoek in kader van wetenschappelijke vraagstelling.

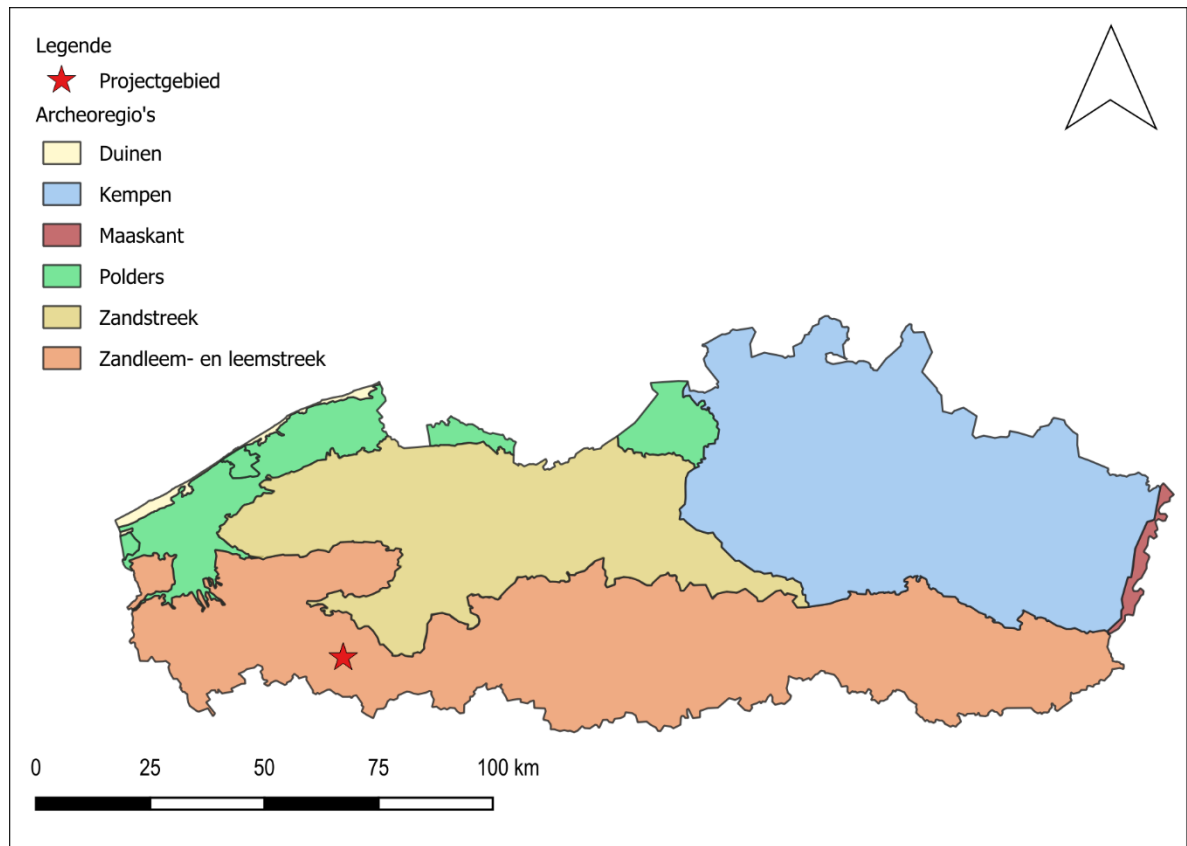
De archeologische opgraving leverde sporen op uit de late middeleeuwen en de Nieuwe Tijden. Twee funderingen en twee afvallagen kunnen in de 14de eeuw gedateerd worden. Mogelijk kan een houtskoolrijke laag in verband gebracht worden met een brand op het einde van de 14de eeuw. Het leeuwendeel aan sporen dateert in de 17de – 19de eeuw. Aan de zijde van de Papestraat werd een omvangrijke, in oorsprong overwelfde kelder blootgelegd. Verder werden op het achtererf meerdere beerputten en een waterput aangetroffen.

Onderstaand document vormt de neerslag van de archeologische opgraving. Na een opsomming van de administratieve gegevens (hoofdstuk 2) wordt er stilgestaan bij de onderzoeksopdracht, de aanleiding van het archeologisch onderzoek, het vooronderzoek in de vorm van een prospectie met ingreep in de bodem, de opgravingsstrategie en uitwerking van de gegevens in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 behandelt de historische gegevens. Na een algemeen overzicht van de Kortrijkse geschiedenis wordt er stilgestaan bij de evolutie van het plangebied aan de hand van historisch kaartmateriaal. Dit hoofdstuk wordt afgesloten door een overzicht van de gekende archeologische waarden rondom het plangebied en de aardkunde/topografie. In hoofdstuk 5 worden de uiteindelijke archeologische resten uit de doeken gedaan. De archeologische sporen worden samen behandeld met het vondstenmateriaal en natuurwetenschappelijk onderzoek. Hoofdstuk 6 biedt een overzicht en interpretatie van de archeologische resten met geïntegreerde onderzoeksvragen. Hoofdstuk 7 het behoud *in situ* en hoofdstuk 8 de deponeringsgegevens.

2 Administratieve gegevens

Tabel 1. Administratieve gegevens. De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortrijk
	Deelgemeente	/
	Postcode	8500
	Adres	Rijselsestraat 6
	Toponiem	Huis de Croone
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X ₁ : 72164 Y ₁ : 169183 X ₂ : 72186 Y ₂ : 169207
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelnummer of -nummers en kaartje	Figuur 2, Kortrijk, afdeling 1, sectie G, perceelnr. 31B	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	/	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Bart Bot (erkend archeoloog) Rune Caenegem (archeoloog, RTS) Belen Malerba (archeoloog)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Philippe Despriet	

Figuur 1: Projectgebied gesitueerd t.a.v. archeoregiokaart (© Geopunt)

Figuur 2: Projectgebied gesitueerd op de meest recente orthofoto met aanduiding van kadastrergrenzen (GRB) (© Geopunt)

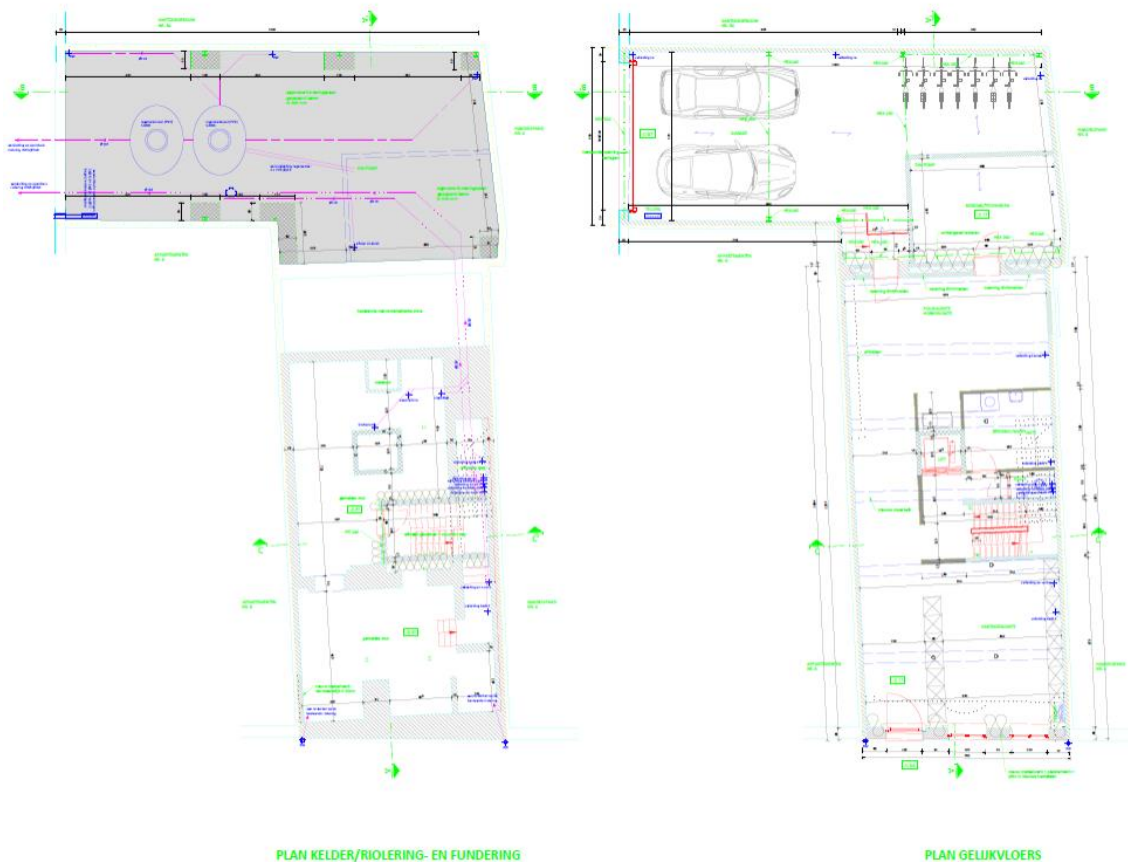
3 Onderzoeksopdracht

3.1 Onderzoekskader

Naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van een terrein gelegen aan de Rijselsestraat 6 te Kortrijk (prov. West-Vlaanderen) werd een vooronderzoek in kader van wetenschappelijke vraagstelling¹ uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek het archeologisch potentieel van het plangebied vrij hoog te zijn. Met het oog op de werkzaamheden werd een opgravingsstrategie en behoud *in situ* uitgewerkt.

3.1.1. Geplande werken

Het bestaande handelspand wordt gerestaureerd en herbestemd tot winkel met twee appartementen. De zone achter de beschermde woning wordt heringericht met de bouw van een berging en het ingraven van twee waterputten. Voor de aanleg van de fundering voor de berging wordt ca. 40-50 cm onder het huidige voetpadniveau afgegraven. De waterputten worden ca. 2 m diep gegraven binnenin de bestaande kelder, waarbij het vloerniveau van de kelder niet uitgebroken wordt. De zones die vergraven worden hebben een oppervlakte van respectievelijk 29 m² en 26 m².

Figuur 3: Geplande werken (© Opdrachtgever)

¹ [Vooronderzoek Kortrijk Huis De Croone | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

3.1.2. Archeologisch vooronderzoek en verwachting

In 2023 werd een archeologisch vooronderzoek in kader van wetenschappelijke vraagstelling uitgevoerd (De Gryse, Eggermont 2023) binnen het projectgebied. Er werden twee proefputten aangelegd en onderzocht, één dwars op Huis De Croone en één ter hoogte van de kelder onder de opslagplaats uit 1954.

In de proefput dwars op Huis De Croone werden verschillende sporen aangetroffen op geringe afstand ten opzichte van het maaiveld, waaronder ophogingslagen, een mestkuil en een uitbraakspoor. De sporen kunnen in verband gebracht worden met verschillende bewoningsfasen op het perceel en het gebruik van het terrein als achtererf. Het grootste deel van het aardewerk in deze zone is te dateren in de 14^e eeuw. De oudste vondst dateert uit de 12^e eeuw, maar is wellicht verspit. Het voorkomen ervan wijst op de mogelijkheid van vondsten en/of sporen uit de volle middeleeuwen binnen het terrein.

Binnen de proefput in de kelder onder de opslagplaats uit 1954 werd de westelijke zijmuur van de kelder gedocumenteerd, alsook een deel van de vloer.

Tijdens het verplaatsen van de grondstock werden de mogelijke noordelijke, oostelijke en zuidelijke zijmuren van de kelder aangesneden. Verder kwamen nog verschillende andere muren aan het licht. Deze werden tijdens het vooronderzoek in basis geregistreerd, net zoals de beerput in het noordoosten en de overwelfde bakstenen structuur in de zuidoostelijke hoek van het projectgebied.

Figuur 4 Foto vooronderzoek.

Een gestandaardiseerde, in punten opgebroken formulering van onderzoeksdoelen vinden we terug in het programma van maatregelen (PvM) van de toelatingsaanvraag voor archeologisch onderzoek volgens wetenschappelijke vraagstelling. Voorts beoogt een archeologische opgraving per definitie:

“...de informatie uit het bodemarchief in de vorm van een archeologisch ensemble te behouden en te ontsluiten door archeologische sites, sporen en artefacten vrij te leggen en te onderzoeken.”

– Code van goede praktijk 4.0; p. 150

Volgende onderzoeksvragen werden vooropgesteld in de toelatingsaanvraag voor archeologisch onderzoek volgens wetenschappelijke vraagstelling (Laloo 2024):

- Wat is de aard, omvang, datering en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de relatie tussen het bestaand gebouw en het aanwezig archeologisch erfgoed?
- Levert het vondstmateriaal nieuwe inzichten t.o.v. de bestaande kennis, inzake ontstaans- en bebouwingsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?

3.2 Opgravingsstrategie

3.2.1. Chronologie, organisatie, strategie en omstandigheden van de opgraving

Het archeologisch veldwerk in de vorm van de werfbegeleiding en opgraving vond plaats van 27 tot en met 28 februari 2025 in wisselende weersomstandigheden (bewolkt, regen, zon). Het onderzoek werd geleid door een veldwerkleider met aantoonbare ervaring in stadscontext. De veldwerkleider werd begeleid door twee assistent-archeologen.

Ter hoogte van de aanpalende bebouwing werd in het verslag van het vooronderzoek een veiligheidsbuffer met een breedte van 2 m voorzien waar omwille van veiligheids- en stabiliteitsredenen geen archeologisch onderzoek voorzien werd. Bij aankomst bleek dat er reeds afgegraven werd tot op niveau. Bijgevolg werd de bufferzone mee onderzocht, aangezien hiervoor geen verdere machinale uitgraving meer nodig was.

Bij aankomst bleken de planten die het terrein overgroeide al verwijderd. Ook werden de (recente) beerputten reeds uitgeschept. Verder werd al afgegraven tot op het niveau voor de aanleg van de funderingsplaat zonder archeologische begeleiding. Dit werd gemeld bij erfgoedconsulente Nancy Lemay (Agentschap Onroerend Erfgoed). Bij de confrontatie van wat er in het vlak zichtbaar was en het vooronderzoek (o.b.v. de TAW-hoogtes) bleek dat er geen relevant archeologisch niveau werd weggegraven. Het vlak werd opgeschaafd met een schop om een leesbaar vlak te verkrijgen. De muren werden opgekuist met een truweel en borstel. Dit archeologisch vlak lag op ca. 40 cm onder het maaiveld, tussen 17,03 en 17,40 + m TAW.

Het uitgraven van de bestaande kelder in het westen van het plangebied voor het plaatsen van de regenwaterputten werd archeologisch begeleid. De kelder werd uitgegraven aan de hand van een kraan van 2,5 ton. De grond werd afgevoerd door middel van containers. De muren en vloer van de kelder werden opgekuist met schop, truweel en borstel. Het vloerniveau van de kelder bevindt zich op ca. 15,92 + m TAW.

De aangetroffen sporen werden allen voorzien van een uniek spoornummer. Recente sporen of structuren werden ingemeten onder het spoornummer 999. De sporen werden gefotografeerd, ingemeten en beschreven. De oriëntatie en dimensies werden aangeduid met een noordpijl en schaalbalk. Vondsten kregen een uniek vondstnummer per spoor en materiaalcategorie en werden op locatie ingemeten. Op de vondstcategorie bouw materiaal werd tijdens het veldwerk een representatieve selectie uitgevoerd. De selectie werd gebaseerd

op de inschatting en mate van kenniswinst en diagnosticiteit. Alle opgetekende grondsporen, vlak- en maaiveldhoogtes, putomtrek, vondsten en (bodem)profielen werden geregistreerd met een *Leica* RTS-toestel.

Figuur 5: Terreinsituatie bij aankomst.

3.3 Strategie van de uitwerking

3.3.1. Algemeen

Allereerst werden de waarnemingen van op het terrein beschreven en geregistreerd. De gegevens zijn bewaard zodat alle archeologische informatie die zich binnen het terrein bevond geraadpleegd en geanalyseerd kan worden als data. Deze gegevens werden tijdens de verwerking gebruikt om tot een assessment van de vondsten, stalen, conservatie en sporen te komen. Op die manier kon ook de site in zijn geheel beoordeeld worden door de archeologen die het terreinwerk uitvoerden. Tijdens en vlak na het terreinwerk werden de oorsprong, de functies en de dateringen van sporen, sporencombinaties en lagen al zo goed mogelijk in kaart gebracht. Dit gebeurde op basis van de eigenschappen van de sporen zelf (vorm, vulling, textuur, aflijning etc.) en het vondstmateriaal. Deze gegevens vormden de basis om het wetenschappelijk potentieel van alle elementen van de vindplaats in te schatten en het nut en de aard van verdere stappen in te schatten. Daarnaast werd ook de relevantie van de onderzoeksvragen afgetoetst aan de beschikbare gegevens. Bij de basisverwerking van de gegevens werden verbanden gezocht worden tussen de verschillende opgegraven lagen en sporen. Gedigitaliseerde profiel- en coupetekeningen en afbeeldingen werden gebruikt om de aangetroffen archeologische resten verder te onderzoeken. Het vondstmateriaal werd gewassen, beschreven en gedateerd. Zo kon het gebruikt worden voor het dateren van sporen en het beantwoorden van onderzoeksvragen.

3.3.2. Sporenbestand

In totaal werden 19 archeologische sporen geregistreerd. De sporenlijst is in bijlage 1 terug te vinden. Volgende categorieën werden vastgesteld: lagen, funderingen, beerput, kelder en waterput.

3.3.3. Vondsten

Tijdens de opgraving werden vier materiaalcategorieën verzameld: aardewerk, bouwmetaal, dierlijk bot en glas. De vondstenlijst is in bijlage 2 terug te vinden.

Figuur 6 Allesporenkaart met locaties van de vondsten.

Aardewerk

- Vnr. 1: uit de laag S1 werd zowel rood als grijs aardewerk verzameld. Het rood aardewerk wordt vertegenwoordigd door een randfragment van een pan met weinig externe roetsporen. Het gaat om een licht uitstaande, verdikte en afgeronde rand. (vgl. L84A²). Het grijs aardewerk bestaat uit twee randfragmenten van kogelpotten. Enerzijds een eenvoudige, afgeronde tot puntige rand op een

² De Groote K., 2008, p. 119 en 248.

korte, haaks uitstaande, naar boven toe versmallende hals (LK2A³) en anderzijds een gefacetteerde, blokvormige rand op een licht uitstaande hals (L36⁴). De laag is te dateren in de 13de – 14de eeuw.

- Vnr. 12: uit de brandlaag S2 werd zowel grijs aardewerk als rood aardewerk verzameld. Een kom in rood aardewerk bezit een schuin naar buiten geknikte en afgeronde rand, de lip is licht ondersneden (vgl. L102)⁵. In grijs aardewerk werd een randfragment van een kruik met een rechtopstaande rand met ruitvormige doorsnede (L62A of 64A⁶). Over het algemeen is de laag te dateren in de 14de eeuw.
- Vnr. 2: ter hoogte van beerput S5 werd een 17de – 18de eeuws faïence fragment gevonden.
- Vnr. 10: uit de vulling S9 van waterput S8 werd een wandfragment uit steengoed van Westerwald verzameld, te dateren in de 17de – 19de eeuw.
- Vnr. 11: uit de laag S10 werd een randfragment van een rood geglazuurde voorraadpot verzameld, te dateren in de 17de – 18de eeuw.
- Vnr. 5: ter hoogte van muurfragment S12 werden zowel wandfragmenten in faïence als majolica verzameld. De fragmenten zijn te dateren in de 17de – 18de eeuw.
- Vnr. 7: uit de laag S14 werd zowel rood aardewerk als faïence verzameld. Het rood aardewerk bestaat twee bodemfragmenten, de faïence één bodemfragment.
- Vnrs. 9 en 14: uit de vulling van beerput S15 werd zowel majolica als rood aardewerk verzameld. De majolica bestond uit verschillende fragmenten van een kom. Het rood aardewerk bestond uit een kom? en een bloempot. De vulling is te dateren in de 17de – 18de eeuw.

Bouwmateriaal

- Vnr. 13: uit de brandlaag S2 werden verschillende fragmenten van daktegels verzameld.
- Vnr. 15: uit de vulling van beerput S15 werden vloertegels ingezameld. Het gaat om drie vloertegels waarvan twee met gele versiering op rood baksel en één met tinglazuur en blauwe motieven op lichtgeel baksel.
- Vnr. 16: van fundering S17 werd een rode baksteen ingezameld met formaat 26cm x 13cm x 5,5cm.
- Vnr. 17: van fundering S13 werd een baksteen ingezameld met formaat 26,5cm x 13cm x 5,5cm.

Dierlijk bot

- Vnr. 3: uit laag S1 werd een *phalange* van een rund verzameld.
- Vnr. 6: uit S12 werden verschillende verbrande stukken dierlijk bot verzameld.
- Vnr. 8: uit S14 werden niet herkenbare fragmenten ingezameld.

Glas

- Vnr. 4: uit S1 werd een bodemfragment van een beker? Ingezameld.

3.2.3. *Staalname*

Tijdens de archeologische opgraving waren er geen contexten die zich leenden tot natuurwetenschappelijk onderzoek. Wel wordt de context S4 uit het vooronderzoek verder onderzocht en meer bepaald een onderzoek op macoresten. Dit onderzoek is raadpleegbaar in bijlage.

³ De Groote K., 2008, p. 113 en 197.

⁴ De Groote K., 2008, p. 116 en 199.

⁵ De Groote K., 2008, p. 120 en 224.

⁶ De Groote K., 2008, p. 124 en 187.

4. Historische situering

4.1. Algemeen

Door de vruchtbare zandleembodem en de aanwezigheid van de Leie werd de regio van Kortrijk reeds zeer vroeg bewoond. Archeologische vondsten ten noorden van de Gavermeersen wijzen op bewoning tijdens het Mesolithicum. De continuïteit van de bewoning wordt bevestigd door vondsten die dateren uit het Midden-Neolithicum, het Laat-Neolithicum, de Bronstijd en de La Tène-periode. De bewoning situeert zich hoofdzakelijk op de vruchtbare akkergronden langs de Leieoever, de Gaverbeek, de Heulebeek, de Markebeek, de Mosscherbeek en de Neerbeek. Nog voor het midden van de 1ste eeuw voor Christus ontwikkelt zich op beide oevers van de Leie reeds de *vicus Cortoracium*. De oudste vermelding van de naam 'Cortoracium' dateert uit de 4de of 5de eeuw, wanneer melding wordt gemaakt van de ruitereenheid 'de *Milites Cortoracenses*'. De *vicus* ontstond op het kruispunt van de heirbaan Boulogne-Tongeren en de heirbaan Doornik- Oudenburg en strekte zich op de linkeroever van de Leie uit over een afstand van 250 m van west naar oost én 500 m van zuid naar noord; op de rechteroever van de Leie van oost naar west over een afstand van 1150m. T.g.v. Germaanse invallen werd de *vicus* gedeeltelijk verlaten. Desalniettemin kan aan de hand van archeologische vondsten afgeleid worden dat het Romeinse Kortrijk zich ontwikkelde tot een vroegmiddeleeuwse bewoningskern. Onder de Merovingische vorsten wordt Kortrijk een *municipium* dat reeds in de 7de eeuw een uitgebreide Christianisatie kent. Sint-Elooi sticht omstreeks 650 een kapel ter ere van Sint-Maarten op de plaats waar later de Sint-Maartenskerk zal verrijzen. Sint-Amandus zou een kapel gesticht hebben, gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, waarrond de proosdij van Sint-Amand ontstond. In 847 schenkt Karel de Kale 30 ha grond aan de Sint-Amandsabdij te Kortrijk. Een muntatelier, dat onder zijn bewind in Kortrijk is opgericht, slaat munten met de afbeelding van Karel de Kale en het opschrift 'Curtiaco'.

Op het einde van de 9de eeuw komen op de zuidelijke oever van de Leie enkele halfcirkelvormige zones voor, die volgens Ph. Despriet als winterkamp werden ingericht door de Noormannen (880-881). Het kamp zou begrensd worden door de Leiestraat, de boogvormige zijde van de Grote Markt en de zuidelijke begrenzing van het begijnhof. In 1071 wordt Kortrijk een onafhankelijke kasselrij onder het Graafschap Vlaanderen. Het 'Opidium Cortracense' wordt gevormd door een motte en de agglomeratie hierrond. Het grondgebied wordt in het noorden begrensd door de Leie, ten zuiden en ten oosten door een arm van de Klakkaardsbeek en ten westen door een gracht. Het grafelijk domein bestaat onder meer uit de burcht, een neerhof, een boomgaard en magazijnen. In 1199 begint men met de bouw van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in de boomgaard van het kasteel. Het burgerlijk centrum van de middeleeuwse stadskern situeert zich op en rondom de Grote Markt. De Halle, waar de kooplui hun waar aan de man brengen, wordt voor het eerst vermeld in de 13de eeuw.

Op het einde van de 13de eeuw rijst er een conflict tussen de Franse koning Filips de Schone en zijn leenman Gwijde van Dampierre, die toenadering gezocht had tot de Engelse kroon. In 1297 valt Kortrijk in Franse handen. De Franse vorst laat in 1300-1301 een imposante dwangburcht bouwen. De Fransen worden verslaan tijdens de Guldensporenslag. In 1385 krijgt de stad haar oude vrijheden terug Filips de Stoute, die het graafschap Vlaanderen beter wil beschermen, gaat in het midden van de 14de eeuw over tot de versterking van Kortrijk. De Bourgondische omwalling wordt gebouwd tussen 1354 en 1454 en omgeeft ook een deel van de noordelijke Leie-oever, alwaar zich - ondanks de minder gunstige bodemgesteldheid en wateroverlast - een nieuwe woonkern ontwikkelt. De twee eenheid van de Broeltorens kwam tot stand, toen tussen beide Broeltorens een brug tot stand kwam. Op economisch vlak zijn de wolbewerking en de lakennijverheid dé industrieën die de Kortrijkse economie bepalen. Kortrijk heeft zijn ontwikkeling vooral te danken aan zijn gunstige ligging op een kruispunt van wegen aan de Leie. Vanaf het einde van de 15de eeuw zijn de eerste sporen van in Kortrijk te situeren, die in de eerste helft van de 16de eeuw tot volle ontwikkeling komt. Naar aanleiding van de crisistoestand van 1566, waarbij Kortrijk met veel moeite de Beeldenstormers halt kan toeroepen, wordt beslist de minder goed beschermde wijken Overleie en Overbeke te integreren binnen de stadsversterking. In 1572 wordt de nieuwe vesting aangelegd. Door aanhoudend oorlogsgeweld en de hevige pestepidemie van 1580-1583 ondergaat de Kortrijkse economie een zware inzinking en is er een sterk demografisch verval. Aan het eind van de 16de eeuw kent de stad een heropleving dankzij specialisatie in fijn linnen damast en batist. Het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) brengt de Zuidelijke Nederlanden een korte periode van relatieve welstand. De bevolking groeit opnieuw aan en de linnenindustrie bloeit. De groei komt echter bruusk tot een einde door de oorlogen die vanaf 1645 de streek teisteren. Tijdens de zeer bloedige

Negenjarige Oorlog (1688-1697) worden zowel de bevolking als het landbouwareaal van de kasselrij Kortrijk met een vierde verminderd. De 18de eeuw leidt een periode van relatieve rust en welvaart in. De voorspoed gaat gepaard met een ruim aantal belangrijke openbare werken. De linnennijverheid ontwikkelt zich tot een luxeindustrie. Door de noodzaak van het roten van het vlas blijft de Leie een belangrijke levensader voor de stad.

Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw ontstaat in de Kortrijkse textielnijverheid een beweging tot industrialisering. In 1850 wordt de eerste vlasspinnerij in Kortrijk opgetrokken. In 1880 verschijnen de eerste gemechaniseerde industriële zwingelbedrijven. Daarnaast ontwikkelt zich een andere belangrijke tak binnen de textielnijverheid, met name de katoennijverheid. Ook de steen- en pannembakkerijen kennen een sterke groei. De heropleving van de economie tijdens de tweede helft van de 19de eeuw was mede te danken aan de aanleg van spoor- en buurtspoorwegverbindingen vanaf 1839, de verbinding tussen de Leie en de Schelde door het kanaal Kortrijk-Bossuit (1859-1860), de kaaiwerken aan de linkse Leie-oever (vanaf 1850) en het rechte trekken van de Kleine Leie vanaf de Budabrug naar de Groeningebrug. Tussen 1840 en 1847 wordt de Stationswijk volgens een pentagonaal stratenplan aangelegd, naar ontwerp van J.P. Cluysenaer. De gronden gelegen tussen de Rijsel- en Doornikpoort worden verkocht en bebouwd volgens een zeer stringent plan van aanleg. De regio van het plangebied situeert zich binnen deze stadsuitbreiding van de tweede helft van de 19de eeuw. Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog maakt een einde aan de economische bloei en leidt een vierjarige periode van bevolkingsafname, werkloosheid en voedingsproblemen in. Doordat Kortrijk in het Etappengebied van het 4de Duitse leger gelegen is, zijn er tijdens de bezetting in de stad circa 4000 Duitse militairen gelegerd. De stad is voortdurend het slachtoffer van luchtbombardementen en beschietingen. Op 19 oktober 1918 wordt Kortrijk bevrijd. Na de oorlog wordt snel met de wederopbouw gestart. De stad en haar wijken groeien naar de periferie toe en er is een toename van het huizenbestand met ongeveer 41 procent. Langs de staatsbanen en de uitvalswegen ontstaat heel wat nieuwe lintbebouwing.

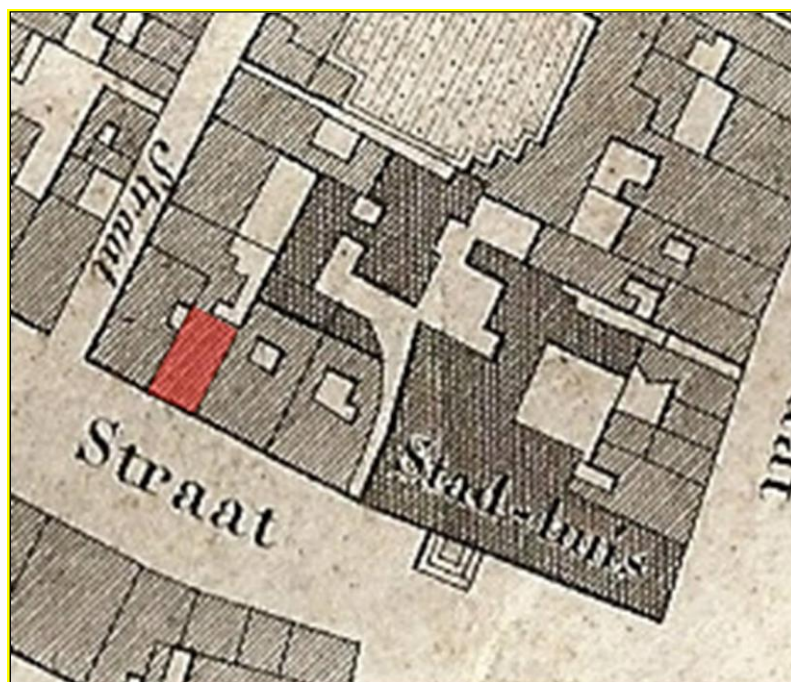
4.2. Huis de Croone

Achter de neoclassicistische gevel uit de 19de eeuw gaat een burgerwoning schuil, die teruggaat tot de late middeleeuwen. Het huis De Croone is één van de oudste woningen in het bouwblok van het stadhuis en bij uitbreiding in de historische stadskern van Kortrijk. Wat de chronologie van de bouwfasen betreft, kan beroep gedaan worden op de bouwhistorische verkenning van J.A. van der Hoeve alsook de bouwhistorische verkenning van V. Debonne (Agentschap Onroerend Erfgoed).

Volgens de studie van J.A. van der Hoeve behoren de twee overwelfde kelders tot een oudere fase dan het opgaand metselwerk. Het gaat om een brede voorkelder (ca. 7m x ca. 4,5m), die zich evenwijdig aan de Rijselsestraat situeert, en een smallere achterkelder (ca. 5,4m x 7,25m), die daar haaks op aansluit. Nog volgens deze auteur is de voorkelder te associëren met een woning, die zich evenwijdig aan de Rijselsestraat situeerde. Hierop zou dan een achterhuis aansluiten, die haaks op de rooilijn georiënteerd was. Dit huis werd ca. 1500 of in de vroege 16de eeuw gesloopt tot op het niveau van de kelders en vervangen door een diephuis, haaks op de Rijselsestraat. Opmerkelijk is dat de achtergevel van dit nieuwe huis zich aanzienlijk noordelijker situeerde dan de oorspronkelijke achtergevel. Het kelderlicht, die de kelder d.m.v. een lange tunnel van licht voorziet, zou in dat geval een latere aanpassing zijn.

Figuur 8 Deventer kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: [Kortrijk, map by Jacob van Deventer.JPG \(3753x2614\)](#))

Figuur 9 uitsnede uit het kadastraal plan van Kortrijk van C. Cierkens, 1822 (collectie van de auteur). Het bouwvolume van het huis De Croone is rood ingekleurd.

4.3. Archeologische kennis

Kortrijk Sint-Michielsplein⁷: Binnen de opgravingszone konden verschillende sporen aangetroffen worden die al dan niet duidelijk aan verschillende gebruiksfases van het plein in verband gebracht kunnen worden. Daarnaast werden ook nog een paar andere sporen aangetroffen, waarvoor geen datering mogelijk is en dus niet aan een van onderstaande fasen gelinkt kunnen worden. Tussen de 12e eeuw en het begin van de 14e eeuw was een pottenbakkerswijk aanwezig ter hoogte van de Rijselsestraat. Deze straat wordt als één van de oudste straten van Kortrijk beschouwd. Bij eerdere opgravingen in en rond deze straat werd de aanwezigheid van pottenbakkerateliers reeds bevestigd door de vondst van meerdere ovens. Het vermoeden bestond dat deze wijk in het noordoosten tot aan het huidige Sint-Michielsplein zou kunnen reiken. Bij deze opgraving konden echter geen ovens geattesteerd worden. Wel werd een laag gevonden met een groot aantal sterk gefragmenteerde scherven. Mogelijk betreft het een afvalkuil of -laag van een pottenbakkersatelier. Ook werd een grote ronde kuil aangetroffen met klei langsheen de rand. Hiervan wordt vermoed dat het mogelijk een kleirijpingskuil kan betreffen. Hoewel er dus niet met zekerheid een pottenbakkersatelier binnen de grenzen van de opgraving kan aangeduid worden, lijken deze twee sporen wel te linken aan pottenbakkersactiviteiten, waarbij gesteld kan worden dat de pottenbakkerswijk vermoedelijk wel degelijk tot aan het huidige Sint-Michielsplein reikte. Op het einde van de 14e eeuw, in 1382, raakte Kortrijk betrokken in de Gentse opstand tegen de Graaf van Vlaanderen Lodewijk II van Male. Na meerdere veldslagen verloren de Gentenaren uiteindelijk een beslissende slag in Westrozebeke tegen de Franse troepen die de graaf ter hulp waren geschoten. Daaropvolgend trok het Franse leger al plunderend en verwoestend door de stad om ze uiteindelijk quasi volledig plat te branden op 18 december 1382. Bij meerdere opgravingen binnen de stad Kortrijk werden reeds getuigen van deze brand aangetroffen in de vorm van brandlagen. Ook bij deze opgraving lijkt een brandlaag aangetroffen te zijn. In de laag bevond zich heel veel verbrande leem, vermoedelijk afkomstig van de wanden van de afgebrande huizen. Het talrijke aardewerk dat in de laag werd aangetroffen lijkt een datering in het midden van de 13e eeuw tot het einde van de 14e eeuw te kennen, wat de theorie van een brandlaag afkomstig van de stadsbrand uit 1382 lijkt te bevestigen. In 1582 komen de Jezuïeten naar Kortrijk en starten de aankoop van enkele gebouwen. De eerste klaslokalen van het college werden al in 1586 gebouwd. In de daaropvolgende jaren wordt het domein verder uitgebreid, waarbij tussen 1607 en 1611 de Sint-Michielskerk wordt opgetrokken. Tussen de kerk en de klaslokalen komt een klein pleintje te liggen. Het huidige Sint-Michielsplein wordt op dat moment echter nog grotendeels ingenomen door de schoolgebouwen met slechts een smalle doorgang tussen de kerk en de Rijselsestraat. Bij deze opgraving werden verschillende uitbraaksporen, muurresten en haarden aangetroffen die tot het Jezuïetenklooster behoorden. De restanten kunnen perfect geplot worden op een kaart uit 1747 met het grondplan van het Jezuïetendomein. In 1773 werd de orde der Jezuïeten afgeschaft en worden alle Kortrijkse regionale bezittingen openbaar verkocht. Dwars doorheen de voormalige gebouwen werd in 1780 een nieuwe straat aangelegd, de huidige Heilige Geeststraat. Een deel van de voormalige schoolklassen ter hoogte van de Rijselsestraat kregen een nieuwe bestemming en werden in 1865 in gebruik genomen als Nijverheidsschool of École Industrielle. Deze bleef in gebruik tot 1897. Het gebouw raakte nadien verwaarloosd en werd uiteindelijk in 1902 gesloopt. Bij de huidige opgraving werd nog één muur van dit gebouw aangetroffen. Deze muur kan perfect worden geplot op een kaart uit 1822 waarop dit gebouw stond aangeduid.

Kortrijk Rijselsestraat 15-17⁸: Tijdens het archeologisch onderzoek werden in totaal 14 sporen geregistreerd. De natuurlijk onaangeroerde grond betrof een geelbruine zandleem op een diepte van -2m ten opzichte van het huidige loopvlak in proefput 2. Daarbovenop werd een cultuurlaag vastgesteld, vermoedelijk een oud maaiveld. De oudste dateerbare sporen binnen het plangebied gaan terug tot de 13de eeuw. Het gaat om verschillende kuilen en lagen waarvan enkele met een houtskoolrijke vulling, (vervormde) mobiele resten en/of sporen van verbrande leem. In eerste instantie werd gedacht aan pottenbakkersactiviteiten zoals deze in de omgeving van de Rijselsestraat en Kasteelstraat werden gevonden¹⁰. Echter, dergelijke verhitte van het aangetroffen aardewerk is slechts zelden bij pottenbakkersafval waar te nemen, vooral omdat het om veel hogere temperaturen gaat dan noodzakelijk bij pottenbakken. Ook de hoeveelheid aan materiaal is te klein om te kunnen spreken van pottenbakkersafval. Vermoedelijk moeten we dus eerder kijken in de richting van een afgebrande woning in vakwerkbouw. In Aalst bvb. werd al meermaals dergelijke contexten gevonden en steeds geassocieerd met een afgebrande vakwerkwoning. En ook al is de hoeveelheid verbrande leem beperkt is het

⁷ [Opgraving Kortrijk Kortrijk Sint-Michielsplein | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

⁸ [Vooronderzoek Kortrijk Rijselsestraat 15-17 | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

wel een typisch voorbeeld van een woning met leem bestreken vlechtwerkwanden. Ter hoogte van proefput 2 werden dus resten gevonden van de periode voorafgaand de verstening van het plangebied, een periode waarbinnen grote kenniswinst valt te genereren. In proefput 2 werden op het eerste niveau nog bakstenen structuren gevonden. Het gaat om een beerput (S2), een goot S5 en een mogelijke beerput S3. Deze resten kunnen in de Nieuwe Tijden gedateerd worden. Een stenen structuur bevindt zich ter hoogte van proefput 1. Het gaat om een kelderruimte opgebouwd uit recuperatiemateriaal. De kelder valt ruim te dateren vanaf de Nieuwe Tijden. Deze stenen elementen kunnen in verband gebracht worden met de bebouwing zoals afgebeeld op historisch kaartmateriaal (cfr. Deventer, Sanderus en Ferraris).

5. Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

5.1. 14de – 15de eeuwse resten

5.1.1. Sporen

De oudste sporen aangetroffen tijdens de opgraving betreffen twee afvallagen/brandlagen **S1** en **S2** en twee funderingen **S13** en **S17**. Ook **S4** uit het vooronderzoek behoort hierbij. S1 en S2 lagen aan de oostelijke zijde van het plangebied en werden geregistreerd op een TAW van +17,3m. Uit pakket S2 werden enkele scherven verzameld en heel wat tegelfragmenten. We vermoeden dat dit pakket tot stand is gekomen tijdens een brand in de late middeleeuwen gezien de grote hoeveelheid verbrande bouwstukken en houtskool binnen deze laag.

S13 en S17 zijn twee bakstenen funderingen die tot de oudste waargenomen fase behoren. S13 lag net ten noorden van beerput S10 en was opgebouwd uit bakstenen met formaat 26,5cm x 13cm x 5,5cm en gemetst met een geelbruine zandige mortel. De fundering was 1 baksteen breed en had een noord-zuid oriëntatie. S17 betrof een NO-ZW georiënteerde fundering ten westen van S10. De fundering werd verstoord door de aanleg van S10 (beerput) en vermoedelijk de aanleg van de kelderruimte met trap in het westen (S16). De rode bakstenen hadden formaat 26cm x 13cm x 6cm en aangewende mortel had een groenige kleur en was vrij zandig.

In functie van dit onderzoek wordt de mestkuil (S4) verder onderzocht. De kuil had een lengte van 1,44 m, een breedte van 1,2 m en een maximale diepte van 34 cm. In doorsnede kon slechts één vulling herkend worden, met uitzondering van enkele lenzen. De kuil heeft een organische vulling (V1), waarin een kleilens (V2) zichtbaar is. De rand van de kuil wordt gekenmerkt door sterk heterogene donkergrijze klei met enkele houtskoolbrokken (V3). In dit spoor was een grote hoeveelheid aardewerk uit de 14^e eeuw aanwezig.

Figuur 10: Allesporenkaart

Figuur 11 Overzichtsfoto van het oostelijke deel van het vlak met lagen S1 en S2 aan de rechterzijde.

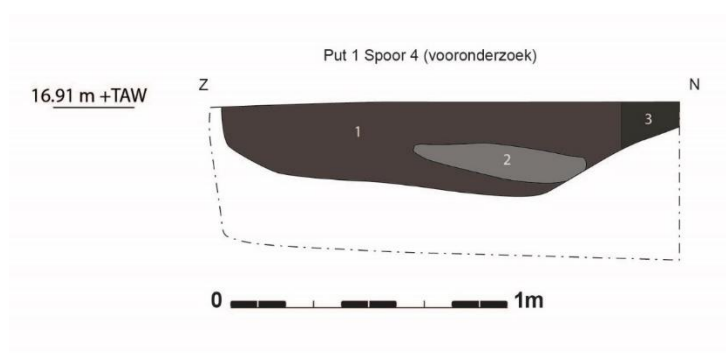
Figuur 12 Fundering S13 in vlak.

Figuur 13 S17 in vlak (links) en sondering aan de noordzijde (rechts).

Figuur 14: Mestkuil (S4) uit het vooronderzoek

Figuur 15: Coupetekening mestkuil (S4).

5.1.2. Mobiele resten

Aardewerk

Uit laag **S1** werd zowel grijs aardewerk als rood aardewerk verzameld. Een randfragment in grijs aardewerk is afkomstig van een grape en lijkt op het type L123C, een eenvoudige uitstaande rand, te dateren in de periode 1450-1550⁹. In roodbakkerd aardewerk werd een randfragment van een bord verzameld. Het randtype lijkt op L155A¹⁰, een naar buiten geknikte, korte sikkelvormige rand met afgeplatte top en geprononceerde spitse onder- en bovenlip. Het randfragment is volledig verbrand. Een laatste randfragment in rood aardewerk is afkomstig van een teil of schotel. De laag kan op het einde van de late middeleeuwen gedateerd worden. Uit laag **S2** werden twee randen in rood aardewerk verzameld. Het ging om een kom/teil en een kruik. De baksels bevatten groenkleurig glazuur. Ook deze context kan met enige voorzichtigheid in de late middeleeuwen gedateerd worden.

⁹ De Groote K., 2008, p. 158.

¹⁰ De Groote K., 2008, p. 151.

Figuur 16 Aardewerk uit S2.

Bouw materiaal

Uit spoor 2 werden enkele tegel- en dakpanfragmenten verzameld. Enkele fragmenten bevatten roetsporen en glazuur. Van S13 en S17 werd telkens een baksteen verzameld. Het fragment van S13 heeft een bruinrode kleur met formaat 26,5cm x 12,5cm x 5cm. Het fragment uit S17 heeft een donkerrode kleur en een formaat van 26 x 12,5cm x 5cm.

Dierlijk bot

Uit spoor 1 werden enkele fragmenten van *phalanges* van een groot zoogdier gevonden.

5.1.3. Natuurwetenschappelijk onderzoek

Onderzoek op macroresten werd uitgevoerd op de mestrijke kuil S4 uit het vooronderzoek. Het volledige onderzoek is in bijlage te lezen.

De analyse van deze mestkuil leverde een 12-tal voedselplanten op, zowel gekweekte als wilde. Qua aantallen bestaat het merendeel uit druif, vijg, gewone braam en in mindere mate vermoedelijk aalbes. Het zijn allen eerder kleine zaden/vruchten die via het spijsverteringsstelsel in de beerput terecht gekomen zijn. Verder zijn er kleine aantallen van fruitsoorten (gekweekte appel, peer, pruim/sleedoorn) die eerder toevallig in de mestkuil belandden. Overigens is er nog selderij en raapzaad aangetroffen. Met uitzondering van fragmenten van bolderik bevat dit staal nauwelijks andere wilde planten die geen voedselplanten zijn. Dit staal hoeft voor verder onderzoek niet bewaard te worden. De grove fracties zijn volledig bekeken en de fijne fracties leverde na het bekijken van 3 schaaltes geen nieuwe taxa meer op.

5.2. Postmiddeleeuwse resten uit de 16de eeuw tot de 19de eeuw

Volgende paragraaf behandelt de aangetroffen resten die we in de periode van Nieuwe en Nieuwste Tijden kunnen dateren. Volgende sporencategoriën komen aan bod: funderingen, waterput en beerput.

5.2.1. Sporen

Funderingen

Resten van de wederopbouw in de 16de eeuw werden waargenomen op profiel 2, de zuidelijke achtergevel van het pand. Het gaat om de onderste fundering opgebouwd uit rode recuperatie bakstenen met formaat 12/12,5cm x 6cm en een licht zandige mortel. Deze fundering kreeg S4 tijdens ons onderzoek.

Waterput

Van een iets recentere datum (vermoedelijk 17de eeuw) zijn de bouw van een waterput (S8), kelder (S11) en beerput (S15). De waterput S8 was opgebouwd uit rode bakstenen met formaat 20,5cm x 9,5cm x 5cm en gevoegd met een grijze kalkmortel. De waterput had een vermoedelijk diameter van 2,5m (waargenomen op een TAW van +17,4m). De vulling S9 was sterk puinig.

Kelder

Aan de westelijke zijde van het plangebied werd een overwelfde kelderruimte S11 blootgelegd. De kelder was L-vormig met een maximale lengte en breedte van 5m en 3,8m (binnenwerks). De kelder maakt een knik richting het zuiden, vermoedelijk tot tegen de perceelsgrens met het huis Rijselsestraat 8. Dit puin werd niet mee afgegraven omdat de geplande aanleg van de waterput deze zone niet zal verstoren. De muren hadden een dikte van circa 20- 30cm. De aangewende rode bakstenen hadden formaten 21cm x 9,5cm x 4,5cm en 20cm x 9cm x 4,5cm, de gebruikte mortel was een vrij harde kalkmortel. De binnenzijde van de kelder was gecementeerd en het nog bewaard gewelf had een dikte van 26cm. De vloer bestond uit bakstenen zoals gebruikt bij de opbouw, in het oosten bij de ingang werd gebruik gemaakt van tegels met formaat 30cm x 32cm x 1,5cm. Aan de oostelijke korte zijde werd een dichtgemetselde trapingang waargenomen.

Beerput

Tijdens het onderzoek werden drie beerputten blootgelegd: S3, S5 en S15. S3 lag aan de oostelijke zijde van het plangebied, deels op de perceelsgrens met huis Rijselsestraat 4. De beerput had een breedte (binnenwerks) van 1,04m en was opgebouwd uit rode bakstenen met formaat 20cm x 10cm x 5cm en 19,5cm x 9,5cm x 4,5cm en was gemetst met een kalkrijke mortel. De vulling was sterk puinig, de bodem van de beerput bevond zich circa - 25cm lager dan het archeologische niveau (+17m TAW).

Beerput S5 had een lengte en breedte van 2,3m en 1,6m. De aangewende bakstenen hadden een formaat van 20cm x 10cm x 5cm en er werd gebruik gemaakt van kalkmortel. De vulling van deze beerput kon niet onderzocht worden omdat deze bij aankomst al was verwijderd.

Een laatste beerput betrof S15, deze lag net ten oosten van de kelderruimte S11. De put had aan de binnenzijde een lengte en breedte van 1,6m en 1,1m en was bepleisterd. De bovenzijde van de beerput kwam aan het licht op verstoringsniveau (+17,4m TAW). De bout was opgebouwd uit rode bakstenen met formaat 20cm x 9,5cm x 9,5cm en gemetst met een relatief zachte kalkmortel. De vulling was sterk puinig, er werden desalniettemin enkele mobiele resten verzameld waaronder een zelfpotje in majolica.

Figuur 17 Aanduiding van de 16de eeuwse bouw.

Figuur 18 Zicht op de deels afgebroken waterput S8, tegen de zuidelijke gevel van de woning.

Figuur 19 Kelderruimte S11 gezien vanuit het westen.

Figuur 20 Kelder gezien vanuit het zuiden.

Figuur 21 Detail van de vloer van de kelder.

Figuur 22 Detail van de dichtgemetselde trapingang in het oosten.

Figuur 23 Zicht op het zuidelijke deel van de kelder met puinvulling en onderverdeling.

Figuur 24 Beerput S3.

Figuur 25 Beerput S5.

Figuur 26 Beerput S15 in vlak.

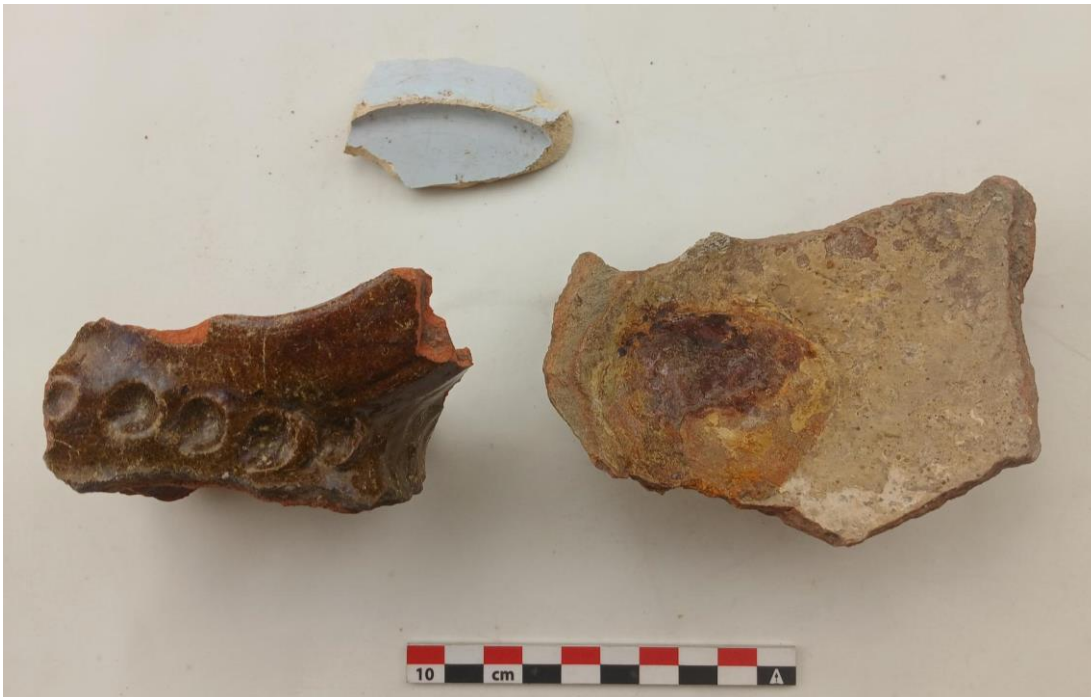
Figuur 27 Sondering aan de westelijke binnenzijde van de beerput S15.

5.2.2. Mobiele resten

Aardewerk

Ter hoogte van het muurwerk S5 werd een bestekhelft in wit aardewerk met tinglazuur verzameld. Aan het stuk was een grip aanwezig en een blauw gestreepte versiering. In de vulling van de waterput S8, laag S9, werd een wandfragment steengoed uit het productiecentrum Westerwald (17de – 19de eeuw). Laag S10, ten noordoosten van de waterput S8, bevatte een rand van een roodgeglazuurd bord. De rand is verdikt en vormt een kraag. Aan de binnenzijde is net onder de rand een groeve.

Uit de afbraaklaag S14 werd er een bodem van een kan in rood, spaarzaam geglazuurd aardewerk gevonden. Een kleine bodem van een bord is in faience gemaakt. Het bevat paarse strepen en afgebroken blauwe figuren op het tinglazuur.

Figuur 28 Aardewerk uit spoor 14.

Uit de vulling van de beerput S15 werd zowel rood aardewerk als faience verzameld. Een rand in rood aardewerk is vermoedelijk afkomstig van een soort grote teil of schotel. Het baksel bevat een grijze kern en op de rand is een aanleg tot gietsneb aanwezig. Grijze en witte aanslag werd opgemerkt aan binnenzijde. Nog in rood aardewerk werd een bodem van een hoge vaas die werd gebruikt als bloempot (perforatie bodem voor bakking) verzameld. Het betreft een gewone rond standvoet met donkerpaars glazuur. Als laatste vermelden we randen, wanden en bodems van een potje of zalfpotje in majolica (lichtroze baksel met duidelijke ijzerinclusies). Bedekt met tinglazuur en aan de buitenzijde met blauw beschilderd met Horizontale lijnen, stippen en geometrische figuren.

Figuur 29 Bloempot uit S15.

Figuur 30 Majolica uit S15

Bouw materiaal

Uit de vulling van de beerput S15 verzamelden we enkele tegels. Het gaat om twee donkerrode geglazuurde tegels versierd met witte slib (bloemetjes en moeilijk te determineren vormen) en witte kalkmortel aan onderzijde. Een fragment van een Delftse tegel versierd met blauwe verf op het tinglazuur: de rug van een persoon (de rest is afgebroken).

Glas

Uit laag S10 werd een bodem van een glaasje of flesje in doorzichtig glas verzameld. Het fragment bevat verticale ribbels die vlakken maken en een witte patina.

Figuur 31 Allesporeplan met aanduiding van de locaties van de vondsten.

6. Interpretatie van de archeologische site (met geïntegreerde beantwoording van de onderzoeksvragen)

Het archeologisch onderzoek leverde in totaal 19 archeologische sporen op die grofweg in twee tijdspannen onderverdeeld kunnen worden. Onderstaande tabel geeft een nauwkeurigere relatieve datering aan de sporen op basis van de vondsten en de morfologische kenmerken.

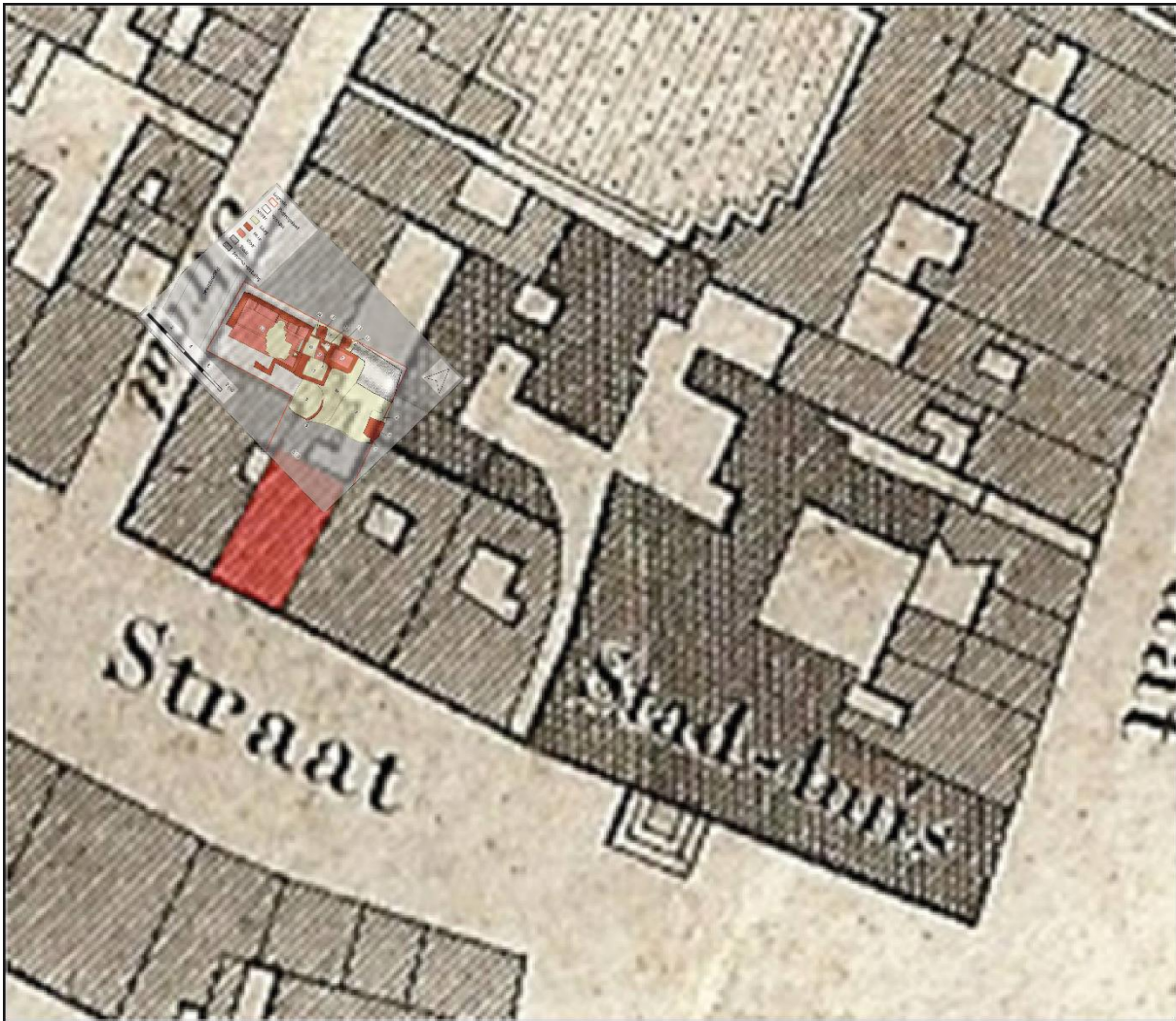
SPOOR	PUT	VLAKE	DATERING	AARDSPOR	Specifiek
1	1	1	1450-1550	LG	Laag
2	1	1	1250-1500	LG	Brandlaag
3	1	1	18de - 19de eeuw	MR	Beerput
4	1	1	15de - 16de eeuw	MR	Fundering
5	1	1	18de - 19de eeuw	MR	Beerput
6	1	1	18de - 19de eeuw	MR	Fundering
7	1	1	18de - 19de eeuw	VL	Vloer
8	1	1	17de - 19de eeuw	WA	Waterput
9	1	1	18de - 19de eeuw	LG	Vulling waterput
10	1	1	17de - 19de eeuw	LG	Afbraaklaag
11	1	1	16/17de - 19de eeuw	MR	Kelder
12	1	1	17de - 19de eeuw	MR	Fundering
13	1	1	14 ^{de} eeuw	MR	Fundering
14	1	1	17de - 19de eeuw	LG	Puinige afbraaklaag
15	1	1	17de - 19de eeuw	MR	Beerput
16	1	1	17de - 19de eeuw	MR	Ingang kelder
17	1	1	14 ^{de} eeuw	MR	Fundering
18	1	1	17de - 19de eeuw	MR	Fundering
19	1	1	?	LG	Laag

Figuur 32 Tabel met de aangetroffen sporen, hun aard en relatieve datering.

De oudste sporen binnen ons plangebied zijn twee lagen en twee funderingen. Op basis van de baksteengroottes van 26/26,5cm x 12,5cm x 5cm kunnen beide funderingen in de 14de eeuw gedateerd worden. De funderingen zijn echter niet omvangrijk genoeg om er enige functie aan toe te wijzen. Wel bevinden we ons vermoedelijk op het achtererf, getuige daarvan ook de mestrijke kuil S4 uit het vooronderzoek. Macrobotanisch onderzoek op deze kuil leverde een 12-tal voedselplanten op, zowel gekweekte als wilde. Qua aantallen bestaat het merendeel uit druif, vijg, gewone braam en in mindere mate vermoedelijk aalbes. Één van de twee lagen, namelijk S2 was bevatte sterk verbrand materiaal en was doorspekt met houtskoolbrokken. Mogelijk heeft er binnen het plangebied een brand gewoed op het einde van de late middeleeuwen (is dit de reden dat men een nieuw huis bouwt aan het begin van de Nieuwe Tijden?). Uit historische bronnen is geweten dat het eerste Schepenhuis, die zich net ten oosten van ons plangebied bevond, verwoest werd in een brand in 1382 en 1393.

In de tweede tijdsperiode blijft het opgravingsgebied gesitueerd op het achtererf. Getuige daarvan zijn een waterput en drie beerputten. Op basis van de morfologische kenmerken en/of het vondstenmateriaal uit de vulling dateren deze putten uit de periode 17de – 19de eeuw.

Aan de zijde van de Papestraat werd een, oorspronkelijk overwelfde, kelderruimte gevonden. Op basis van de gebruikte materialen kan deze kelderruimte vanaf de 16de / 17de eeuw gedateerd worden.

Figuur 33 Uitsnede uit het kadastraal plan van Kortrijk van C. Cierkens, 1822 (collectie van de auteur). Projectie van het opgravingsplan met sporen.

7. Behoud *in situ*

De opgraving werd uitgevoerd tot op de diepte van de verstoring, gepland door de werken. De TAW-waarde bedroeg +17m. Zoals het proefputtenonderzoek reeds aantoonde bevinden er zich onder dit niveau nog relevante archeologische sporen, uit de 14de eeuw. Dit heeft als gevolg dat de contour van het plangebied **NIET** als GGA (Gebieden Geen Archeologie) kan worden opgenomen.

8. Conservatie en deponering

Het vondstmateriaal werd na het afronden van het terreinwerk gewassen, gedroogd, verpakt en geïnteriseerd. Tijdens de verwerking werden het archeologisch ensemble en de opgravingsdocumenten bewaard in de depotruimte van Ruben Willaert nv. Na de afronding van het verslag van resultaten worden het vondstmateriaal en alle fysieke documenten overgedragen aan het depot van Trezoor¹¹. Alle andere gegevens zullen digitaal bewaard blijven bij Ruben Willaert nv. Voor de bewaring van het beperkte vondstenensemble moeten, buiten de vereisten uit de Code Goede Praktijk, geen bijkomende handelingen voorzien worden.

9. Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2026

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

De Groote K. 2008, 'Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late Middeleeuwen 10de-16de eeuw. Deel 1', *Relicta Monografieën 1*, Brussel.

10. Bijlagen

Bijlage 1: sporenlijst

Bijlage 2: vondstenlijst

Bijlage 3: monsterlijst

Bijlage 4: fotolijst

Bijlage 5: Natuurwetenschappelijk onderzoek

¹¹ Trezoor Erfgoeddepot, Vier Linden 1, 8501 Kortrijk

